

Nogle seværdigheder

1 Temahaverne

Da København i 1996 var kulturby, blev der anlagt 17 cirkulære temahaver i den centrale del af parken med støtte fra bl.a. Have- & Landskabsrådet. Oprindeligt var det ikke planlagt, at haverne skulle bevares ud over kulturbyåret. Men heldigvis blev det besluttet, at dette spændende anlæg skulle føres videre i en årrække dog med mulighed for fornyelse og udvikling. Blandt de vidt forskellige haver findes:

Vandhaven – med en cirkulær sø og en lav bro, der giver nærkontakt til vandet og dets liv.

Den stedegrønne skulpturhave – en nåletræshave opdelt i 3 lange, krumme rum til skulpturer.

Børnenes årtusindskiftehave – fremtidens have skabt i 2000 af børn i 3.v på Valby Skole.

Den sommerblomstrende have – med et overvældende blomsterflor fordelt efter form og farve.

Den handicapvenlige have – en pry- og nyttehave indrettet for blinde og kørestolsbrugere.

H.C. Andersens orientalske have – med rum for den, som gerne vil dvæle, eller gå på eventyr.

Surbundshaven – en overskuelig grøn have med både sol- og skyggefulde steder. Haven rummer på vellykket vis »Havtasken«, skabt af Henry Heerup og opstillet her i 1970.

2 Rosenhaven

Omkring 12.000 rosenplanter pryder denne specialhave, med et rigt udvalg af sorter fra de storblomstrende til buketrosor og klatrosor. Haven blev anlagt i 1964 og er stadig en af Nordeuropas største rosenhaver. Den har gennem årene været velbesøgt, og ikke mindst det årlige arrangement med kåring af »årets rose« har tiltrukket et stort publikum. Under de hårde vintre i midten af 1990'erne bukkede mange af roserne imidlertid under, og haven blev derfor lukket.

Efter en større omlægning blev Rosenhaven atter indviet i august 1999. Haven havde nu fået 8000 nye rosenplanter plantet smukt i kombination med udvalgte stauder. Rosenhaven er derfor atter et besøg værd – med mulighed for at se nye, moderne såvel som gamle, historiske sorter fra vore bedste- og oldeforældres tid.

3 Den Grønne Frøpark

Dette særlige område blev skabt i 1995, for at give stedets frøer og tudser bedre levedmuligheder. Det består af fire ovale vandhuller, hvori æg og haletudser kan udvikle sig. Tæt ved vandhullerne er anlagt kampestensdiger, hvor de voksne frøer og tudser kan søge tilflugt.

Arealerne omkring vandhullerne veksler mellem lavt græs og partier med engblomster, hvor man sommeren igennem kan følge udviklingen af både vilde og udsæede urter bl.a. almindelig røllike, slangehoved og honningurt. Desuden prydes området af snorlige dobbeltrækker af weichel – et kirsebærtræ med små, blanke blade og duftende, hvide blomster.

Den Grønne Frøpark blev anlagt med støtte fra WWF Verdensnaturfonden og Tuborgfondet.

4 Den nye sø

Ved parkens hovedindgang blev i 1999 anlagt en ny sø med en spejldam ved indløbet. Søen forsynes med drænvand, der pumpes op fra den nærliggende banegrav. Den lavvandede sø giver mulighed for natur- og vandaktiviteter. Søens fugle kan nydes året rundt, og under isvintre er det muligt fra den lille træbro at spænde sine skjorter på og tage turen rundt på søen.

5 Kysten

Valbyparken har direkte adgang til kysten og det fredede vildtreservat, vandområdet Kalveboderne. I vintermånederne er Kalveboderne rasteplads for mange vandfugle, og der må derfor ud for Valbyparken ikke sejles eller surfes i perioden 1. oktober - 29. februar. Af fugle ses ofte store flokke af knopsvaner, blishøns og pipebænder, der alle spiser ålegræs på det lave vand. Desuden ses af og til stor og lille skallesluger, der lever af fisk. Resten af året må windsurferne, som holder til ved det lille bådhus, spænde deres sejl ud og svæve over vandene.

6 Naturlegepladsen

I parkens nordlige del er landets hidtil største naturlegeplads ved at tage form. Her åbner et slaraffenland med bakker, broer og legeøer, der vil udfordre fantasien. En række tårne forbundet med en gangbro lægger op til leg og udfoldelse for børn og barnlige sjæle. For de bold- og køreglade giver asfaltbanerne sikker grund at bevæge sig ud på. Legepladsen er indrettet, så også kørestolsbrugere kan have fornøjelse af et besøg.

7 Trojaborgen

Denne danselabyrinth blev anlagt i 1995. Den består af ca. 1500 granitsten lagt i et mønster, som er over 3000 år gammelt. Mønsteret danner en énvejslabyrinth, der er kendt fra mange verdensdele. Turen ind til vendepunktet i midten er 268 m lang, og kan nås på flere måder f.eks. ved dans og sanglege. Det siges, at mange danselabyrinter rummer en skjult magi – måske gør Valbyparkens det også?

8 Den svenske sten

Den store sten ved parkens hovedindgang har en spændende fortid. Den blev fundet ved udgravningen af Fiskerihavnen 1,5 km herfra. Den skulle være sprængt i stykker, men stadsgartneren nåede at få interesse for den, og fik den anbragt i Valbyparken i 1959. Erik Schou Jensen fra Geologisk Museum kan se, at stenen – en granitisk gnejs – er 18 millioner år gammel og stammer fra Mellemserverige. Under istiden for ca. 20.000 år siden blev stenen båret af isen, som »tabte« den der, hvor Fiskerihavnen nu ligger. Isen bevægede sig videre, og sleb striber på stenens sider, som stadig kan ses.

9 Den gamle benzinstander

Som det eneste sted i Københavns parker er her bevaret en historisk benzinstander. Den blev taget i brug i 1952. Frem til starten af 1980'erne forsynede den parkens traktorer og små arbejdsbiler med brændstof.

Fakta om Valbyparken

Parkens areal er 64,2 ha. Den blev anlagt i perioderne 1937-39 og 1944-52.

Parken blev fredet i 1966.

Parken er omfattet af Naturbeskyttelsesloven af 1992; henholdsvis §3 (søer som naturtype), §15 (strandbeskyttelseslinier) og §17 (skovbeskyttelseslinier). Desuden er skovområderne omfattet af lov om ændring af Skovloven af 1996 §4, og kysten langs Kalveboderne er omfattet af Kalvebodkilefredningen af 1990.

Café Rosenhaven har åbent fra 1. maj til 31. august, mand.-fred. kl. 14.00-20.00, lørd.-sønd. og helligdage kl. 10.00-20.00.

Naturlegepladsen er under ombygning. Den forventes åbnet i 2001.

10 Poppel-alléen

En smuk grøn korridor af pyramidepopler strækker sig præcis 1 km fra parkens hovedindgang til Kalvebod Strand. Den blev plantet i vinteren 1995-96. Popler skyder hurtigt i vejret, hvilket træernes højde i dag bevidner. Pyramidepoplen er velegnet til plantning i byer, fordi den kan tåle blyholdig luft. Om foråret bærer træerne små blomster i hobetal, med hunblomsterne henholdsvis hanblomsterne siddende hver for sig. Fra hanblomsterne spredes pollenet vidt omkring, når blot de strejfes af en let brise.

11 Den store ahorn

Imellem poppel-alléen og H.C. Andersens orientalske have står en stor, flot ahorn. Den har en overdådig krone, hvis grene næsten når ned til jorden. Træets blade er 5-delte, og har om foråret en smuk rød farve. Bladene lader ikke meget sollys slippe igennem kronen, fordi de sidder på en måde, så de opfanger mest muligt af solens stråler. Om efteråret daler ahornens frugter »helikopterne« til jorden. Dermed kan børn og andre barnlige sjæle fornøje sig med at sætte frugtens »små horn« på næsen.

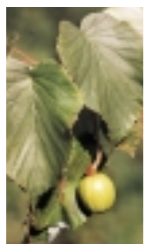
12 Avnbøg

Dette træ står flere steder i parken. Avnbøg kan forveksles med bøg, men avnbøgens blade har tydelige takker langs kanten. Avnbøgens stamme »vrider« sig ofte ved grunden, hvilket kan få barken til at ligne et kraftigt tovværk. Om efteråret bærer avnbøgen masser af modne frugter i form af små nødder. På hver nød sidder et tredelt blad. Det fungerer som en faldskærm, når nødden falder af klasen. Avnbøg har et meget hårdt ved, og har derfor bl.a. været brugt til at fremstille redekamme af under 2. verdenskrig.

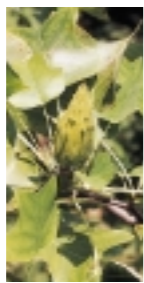
13 Zelkowa

Nord for Den Grønne Frøpark står 3 bemærkelsesværdige træer med grålig, afskaldende bark og relativt store, aflange blade. Om efteråret får disse blade smukke farver i gule, brune og rødlige nuancer. Træerne, der har så fremmedartet et navn som zelkowa, hører hjemme i Kaukasus. De er kun plantet få steder i Danmark. Træerne i Valbyparken blev plantet i 1950'erne.

14 Duetræ

Dette træ bærer om foråret nogle iøjnefaldende mælkehvide blade. Når det blæser, blaftrer disse blade, og leder derved tanken hen på hvide duer, som skal til at lette. Mellem de mælkehvide blade sidder træets ret uanseelige blomster, hvorfra frugterne udvikles. De modne frugter ligner små valnødder, og pryder træet fra oktober til januar. Danmarks første duetræ kom til landet som frø i 1906 – 37 år efter, at træet var opdaget i sit hjemland Kina.

15 Tulipantræ

Træet kan kendes på sine nærmest firkantede blade. I juni-juli bærer træet desuden sine 4-5 cm høje, gulgrønne blomster, som kan minde om tulipaner. Også dets frugter, der ses om efteråret, har en vis lighed med denne forårsplante. Tulipantræet tilhører en meget gammel plantefamilie, og de fleste af dets nærmeste slægtninge er uddøde for flere millioner år siden. Træets naturlige hjemsted er Nordamerika, hvor dets lette ved anvendes til fremstilling af emballage og møbler.

Valbyparkens historie

Lossepladsen på Valby Fælled, 1932.

Valbyparken er en af Københavns yngste parker. Den ligger på den gamle Valby Fælled, som var en lavliggende strandeng langs Kalveboderne. Parken blev anlagt efter at hele fælleden havde været brugt til losseplads fra 1913.

I 1937 ophørte lossepladsdriften på en mindre del af området. Affaldsdyngerne havde nu gjort området en del højere og dermed udsat for oversvømmelse. Borgerrepræsentationen besluttede derfor, at der skulle anlægges en park for de nye bydele Valby og Kgs. Enghave på det fritgivne lossepladsareal. Oven på affaldet blev lagt kloakslam, aske og muld. På størstedelen af arealet blev herefter sået græs, mens der langs parkens grænser blev plantet busketter og hist og her grupper af træer. Opgaven blev udført med tilskud fra staten og var kommunens første beskæftigelsesarbejde for arbejdsløse. Parken åbnedes for publikum d. 1. september 1939.

Den 2. verdenskrig satte dog sine spor i Valbyparken. På grund af knaphed på brændsel blev der i august 1941 givet tilladelse til eftersøgning af koks i parken, som blev opdelt i 2800 parceller. I november 1942 stoppede kokseftersøgningen, hvor i alt 3400 personer havde deltaget. Det

tidligere grønne område var forvandlet til uken-delighed. I krigens sidste år genskabtes det ødelagte parkareal, og man inddrog også et nyt areal af samme størrelse. Efterhånden som flere arealer blev udtjente som losseplads, indgik også de i Valbyparken, således at den i 1952 næsten havde opnået den størrelse, som den har i dag.

Valbyparken har lige siden sin start været tænkt som et sted, hvor befolkningen kunne dyrke sport, lege og slappe af under åben himmel. I tråd med denne rekreative udnyttelse kom parken også til at rumme nogle haveforeninger. Haveforeningen Kalvebod havde derimod allerede officiel status i 1920'erne.

Parken har i løbet af sine første 50 år udviklet sig støt og roligt. Den oprindelige enkle grundplan blev fastholdt, samtidig med at der blev plads til forbedringer. Blandt disse er anlæggelse af Rosenhaven (1964), adgang til Kalvebod Strand (1974) og anlæggelse af Kalvebodstien (1987). Samtidig har de store træplantninger i parkens sydøstlige hjørne udviklet sig til mindre skove med eg, ask og ahorn. Disse træplantninger udgør størstedelen af Københavns Kommunes fredsskov, hvilket betyder, at områderne skal forblive skov.

De helt store forandringer i parken skete først i midten af 1990'erne. Inden for få år er skabt en frøpark, en ny skov, en poppel-allé, 17 temahaver og sidst, men ikke mindst en spændende sø. For at kunne afholde store og pladskrævende arrangementer er der også i 1996-97 anlagt en stor festplads.

Festpladsen er i øvrigt anlagt på de tidligere slambede fra Renseanlæg Damhusåen. I dag er kun et ganske lille område syd for Festpladsen et indhegnet areal med slambede.

Især temahaverne har givet Valbyparken flere gæster. Dermed bliver opmærksomheden også rettet på dens mange andre kvaliteter og muligheder, hertil kommer den nyrenoverede rosenhave og den kommende naturlegeplads. Blandt tilbudene de senere år har bl.a. været de store »grønne koncerter«.

Praktiske oplysninger

Adgangsforhold

Der er adgang til parken fra Hammelstrupvej (hovedindgang), Gammel Køge Landevej, Kalvebodstien og fra Tudsemindevej.

Transport

Buslinie 3 har endestation ved parkens hovedindgang fra Hammelstrupvej. Nærmeste stationer er Sjælør St. og Ellebjerg St.

Færdsel i parken

- Hunde skal holdes i snor undtaget i fritløbsområdet (se kortet).
- Rulleskøjtølb er tilladt på asfalterede veje.
- Knallertkørsel er kun tilladt på kørevejene.
- Fiskeri er ikke tilladt.

Faciliteter

Parkens 6 griller kan frit benyttes. Festpladsen og andre arealer i parken udlånes til arrangementer. Henvendelse om lån skal ske til Vej & Park, Forvaltningskontoret, tlf. 3366 3500.

